

Når støvet har lagt sig

"Quan la pols s'assola "

Aquest és el títol de la sèrie danesa de la qual he fet una lectura psicoanalítica i lacaniana, emmarcada en el treball d'un càrtel en el què participe. És una sèrie que es pot veure mitjançant la plataforma *Filmin*.

La pols, per ser-hi, ha de mutar. La consistència de la solidesa és traspassada i es dissol com la sorra entre les mans. Cada partícula corpòria esdevé pura matèria de vagabund que un real ha deixat suspès de sentit i des ancorat de simbòlic.

Un atemptat irromp per entrellaçar i dinamitar la vida de vuit persones daneses. Es tracta d'una història d'amor i epifania, però no la d'un home nou. Més bé sota les runes que ha deixat el big-bang apareix el substrat dels distints personatges. Es presenta allò sinistre, allò rebutjat i negat, el punt de fuga de cadascun d'ells però que no per desconegut no els és propi. És magistral el recorregut en el què ens endinsa l'obra que de manera bella i pulcrament ens ofereix vuit universos cristalitzats al voltant de significants particulars, discursos socials actuals, i d'una líbido que discorre amarant-ho tot. És el relat de vuit metamorfosi.

Es tracta d'una sèrie on inconscient i pulsio tenen un lloc destacat a cadascuna de les històries.

La destrucció que redueix els móns particulars al no-res albira la construcció fantasmàtica de tots els subjectes i la reconstrucció que han d'emprendre pel colpiment d'un real devastador.

D'una manera delicada queda palès que refer-se no ho serà per les promeses del discurs social, familiar o de les creences d'un suposat jo. Esdevé per una experiència subversiva, pel trànsit a través per l'entramat propi dels subjectes on a manera de banda de Moebius el revers i l'anvers es succeeixen contínuament.

No es tracta d'una catarsi, ni d'una conversió provocada per l'afecte, ni un canvi radical a mode de '*nothing is impossible*'. I sí pel sacseig provocat pel terratrèmol els ciments fantasmàtics que els apropa a la veritat més pròpia amb la que es dotaren per ordenar el forat que suposa el real de cadascú.

Es tracta d'una història on un real sense sentit de l'ordre de la realitat qüestiona o tracta de palpar el tros de sentit que se li pot arrencar al real singular de cada subjecte.

Els relats argumentals de cadascun dels personatges són portats a haver-se d'enfrontar amb allò més íntim i rebutjat en l'Altre. Es troben amb alguna cosa o algú de l'exterior que arriba com a estrany i que representa allò negat, rebutjat, odiat, desitjat però que és a l'interior més propi i íntim de cadascun d'ells. És el neologisme lacanià de l'extimitat, allò més íntim ubicat en allò exterior.

Els personatges tenen una relació complicada amb aquest *kakon*, preferirien extirpa-lo. Però la bellesa rau en que acaba essent l'estri que permet el desplegament del personatge i la inflexió cap a un possible tractament del malestar. I també entropessant amb l'objecte en l'altre èxtim.

És per la trobada de cadascun d'ells amb un Altre encarnat per diversos significants (una xiqueta, la política, la població, un fill) que els permetrà expressar la pròpia intimitat. Però també està un Altre èxtim que és l'objecte.

D'alguna manera i sense una transformació analítica, és una experiència de transformació amb un Altre èxtim que li permet portar el saber cap al lloc de la veritat.

Aquest podria ser un bon exemple de com els artistes creadors van per davant de la realitat i també de la psicoanàlisi. Les directores d'aquesta obra s'han orientat per la brúixola de l'extimitat d'allò real.

Tal i com afirma Miquel Bassols, aquesta és una història on podem trobar vuit vides allà on no són, vides que només eren "*allà on no podien perdre*" la vida, que havent-se instal·lat en el no voler saber sols *après-coup* de la contingència mortífera han pogut esdevindre.

8 EX-SISTÈNCIES

La negació de l'inconscient i l'impossible

Una ministra de justícia representada i representant del discurs de l'amo i de la biopolítica que s'inicia amb un discurs reivindicant la dignitat a les presons i acaba exigint la tortura a un pres. Que ha de fer-se càrrec de les conseqüències de l'atemptat a partir d'unes coordenades ben particulars. Filla d'un supervivent a un camp de concentració que no acaba de creure's la banalitat del mal, i es converteix en creient de l'existència de l'harmonia, la relació sexual que existeix, la fraternitat universal i un ideal que pot embolcallar la societat per canviar-la. Una política no advertida de la impossibilitat de la seva professió, del revers que pot suposar la uniformització de les societats i de la resta que pot esdevindre pels processos de segregació singularitzats.

Una representant del gran Altre de la política que acaba reconeixent que l'Altre no existeix i que un altre no pot fer res per ella.

Una política sense l'advertència que l'autoritat del pare ha deixat de ser una brúixola que ordena. Ni que allò simbòlic és un recurs suficient per poder frenar l'explosió d'allò pulsional. La llei no pot frenar allò que s'escapa com aigua en cistell.

Una dona casada amb una altra dona. Qüestionada per la seva estimada en el seu ego impertorbable i irrenunciable, tot i haver rondat per les proximitats de la mort a causa d'un càncer. Posicionada en una posició fàl·lica des de la que desprecia a la seva estimada i que li serà arravatada per la l'atemptat en el simbòlic del que creu que és garantia.

Una ministra que entra en escena queixant-se perquè ha de calçar-se uns talons cada vegada més alts i acaba eixint dels corredors ministerials descalça amb els talons a la mà.

Algú a qui li ha esclatat a la cara l'assumpció de la castració com efecte de la pròpia divisió subjectiva. I que al mantenir-se sobre el significat amo li impedeix no poder fer el pas d'un discurs a un altre que li permetria subjectivar l'amor d'una altra manera. A la fi la invitació a viure per un altre desig de l'ordre de l'amor i la renúncia quedarà soterrat com aliment del que havia estat l'esperança d'una camperola.

L'impossible de la sexualitat

Jamal es converteix en un instrument del mal.

Ell viu a cavall entre mons amb diferents paràmetres simbòlics. Immers de ple en el món occidental on l'Altre no existeix i la funció del pare s'ha diluït, i a la vegada en una cultura impregnada per allò religiós que es defensa creant sentit per fer existir a aquest Altre. La tradició ve a ordenar i a tractar d'emudir allò pulsional.

És homosexual. Té un cos subjugat i no es legitima a assumir un desig considerant-lo il·legal. Està sotmès al gaudi familiar i és esclau de l'autoritat arbitrària que imposa la llei suposadament natural.

Ha estat un subjecte incapaç de poder dialogar amb altres discursos amb els que conviu i que també li podrien ser propis. I tampoc s'ha permès la possibilitat d'un conflicte intergeneracional.

És un subjecte amb una bona disposició a ésser una eina, un objecte de gaudi de l'altre. I amb això apareix la diatriba d'esdevindre objecte d'amor per a un altre.

I l'homosexualitat uneix en una cruïlla a Jamal rebutjant el seu propi desig amb la ministra Elishabet qui fins i tot ha fet ús del dret a l'homo-matrimoni. Jamal es trobarà de cara a una màxima representant del poder i del prestigi enrabiada que li recrimina la responsabilitat de l'anihilament de la seva estimada. Li presenta la foto de la dona, la seva parella des de feia 28 anys i que també era una dona. Es troba confrontat al dolor per la pèrdua de l'amor, a la impotència per la pèrdua d'un homo-amor que ell mateix refusa dintre seu.

Jamal, reclòs en una presó, podrà enfrontar-se a allò que li permetrà alliberar el propi cos i tractar d'assolir el seu propi desig.

La cruïlla dels impossibles

La política que ha pogut bordejar allò sexual però que és una incauta en la pretensió d'aprehendre la realitat al no tindre en compte que aquesta pot ésser foradada per una simple i mundana singularitat ferida incardinada en un subjecte. Enfrontada a aquell que li personifica aquest subjecte que destrossa les seves i d'altres coordenades vitals.

I el xaval capaç de fer trontollar tot un sistema però incapaç de reconèixer allò més propi. I que sols pot subjectivar alguna cosa quan s'enfronta a qui sí que ha bordejat allò sexual

El xef groenlandès danés atacat per un danés àrab

Un xef representant del patetisme que suposa el rebuig de la pròpia singularitat sostenint una impostura que pretén que signa reconeguda a tota costa. Un subjecte que col·loca l'objecte diners com a segur del reconeixement de l'Altre del prestigi.

Aquest havent renunciat a reconèixer allò més íntim i a la vegada tant evident pels seus trets de la fisonomia groenlandesa, opta per mendicar el reconeixement i a la vegada per un cinisme on només queda a l'esguard de la pròpia satisfacció.

Algú que imposa la lògica dels diners sense escrúpols cap als què estan sota ell. Una ètica segrestada no sols cap als subordinats sinó també cap a ell, subordinant-se a sí mateix.

Un xef groenlandès que recrimina a danesos d'origen ètnic el seu gaudi de l'idioma matern i la falta d'integració, quan en realitat està apuntant al rebuig del seu propi origen ètnic. I en aquesta conjuntura dos llops solitaris danesos rebutjats per l'exèrcit i ancorats pel sentit de les víctimes ètniques, protagonitzen un acte violent on el terror real fa esclatar el món fantasmàtic sobre el que s'havia sostés.

Una escena en espill de tres personatges entrelaçats pel rebuig al gaudi de l'altre.

Assistim de manera magistral al cataclisme subjectiu del gran cuiner que es produeix *après-coup*. Ni la brutalitat i la cruïlla de l'escena dantesca, ni el trencament de les aspiracions professionals, ni la fallida econòmica li fan trontollar l'arrogància.

L'ensorrament de l'andamiatge es produeix quan subjectiva que aquell a qui ell considera estranger l'ha salvat de la mort per haver-lo reconegut com a estranger. Allò que l'ha salvat de la mort és allò més íntim que hauria volgut sostreure's i que tractava de matar dia rere dia. Paradoxa de salvació per les raons pròpies de l'àngel exterminador.

I la caiguda del patetisme es produeix davant dels que representen el prestigi. El real ha fet caure el semblant.

Sols pot ésser rescatat per allò que ell havia descartat. El cínic queda '*touché*' per l'amor d'una xiqueta no tant innocent, tot i que sense deixar de ser un amor infantil.

Finalment el reconeixement real i sincer li advé per un acte de l'ordre d'allò ètic. Un local tirotejat, on s'amunteguen les restes de les destrosses i desolat pel naufragi és il·luminat per espelmes senzilles que permeten converses d'un tarannà humanitzant.

Quan el real exterior permet aprehendre el real interior

Un món infantil angoixat però en un fràgil equilibri per mantindre l'ordre de les juguines. Tot al seu lloc. Tot controlat. Una xiqueta emporuguida sota l'únic abric de la mare . Petrificada per la por esdevinguda per un simple i lleuger soroll no identificat. Incapaç d'estar a soles per por a que esdevinga una solitud real. Una xiqueta sense preguntes sobre el seu origen familiar però amb una resposta per part de la mare: la mentida. La negació paterna i l'afirmació que estan soles al món.

La fragilitat per l'atemptat li permetrà descobrir la seva fortalesa. Serà gràcies al xef, un home amb qui pot travessar la pols que va quedar assolada després de la brutal irrupció mortífera.

No recorda allò terrorífic que li ha passat. Però no defalleix vers allò traumàtic. Per primera vegada pregunta per reconstruir el que no sap. Per primera vegada fa front a un no saber que la porta a refusar la mentida i poder saber dels fets ocorreguts.

El descobriment de l'atzar en aquesta xiqueta li permet assumir la falta, on fins el moment el control li impedia reconèixer-la havent de pagar la por com a penyora. Al assumir la possibilitat de la contingència es permet no estar essent presa de la por.

Dona compte que allò més terrorífic no té per què ser allò més traumàtic ni més insuportable. I en canvi pot conduir a un trauma anterior, al trauma original on ha quedat atrapat el gaudi mític del subjecte.

Adolescere

Un conflicte intergeneracional entre dues subjectivitats ben actuals, un adolescent sense desig entretenint-se sols pels objectes de gaudi i sostenint-se en l'addicció amb les substàncies del més enllà del principi del plaer. I un pare que la irrupció traumàtica el fa retornar a una pseudo-adolescència.

Un pare lampista que asfixia al fill per la pròpia incapacitat d'assumir la por front al trànsit que està vivint el seu fill adolescent. Un fill errant a la recerca de poder fer alguna cosa amb un cos que li és aliè i que identifica com una resta. Un trànsit no exempt de la recerca del límit de l'Altre de l'autoritat però alhora esclafat per la mirada insuportable d'eixe altre. Un desassossec que el portà a tractar de trobar un lloc mitjançant els rituals en els que comparteix l'objecte addictiu que li està permetent un plus de gaudir. Sostenint-se però alhora a la vora d'un punt de no retorn.

I per un seguit de casualitats el pare assisteix a l'escenari dantesc que ha resultat de l'atac terrorista. Travessa el restaurant entre runes i cossos morts a la recerca desesperada del seu fill que es suposava que estava treballant allí. I d'entre el munt de cossos rescata l'al·lé de vida d'una xiqueta a qui salva. Queda atordit, però allò traumàtic també apareix *après-coup*. Cau el sentit al enterar-se que també un acte seu, igual d'atzarós, havia suposat que una altra dona morira en aquella matança.

Saber de la contingència, saber de la proximitat entre la vida i la mort, saber-se partícip d'una salvació i d'una mort, haver-se aproximat de manera descarnada a aquest impossible l'ha desarmat per a la vida.

Allà on representava el pare de l'autoritat, de la cura, de la prudència, de la seguretat, se li apodera el relativisme. Es fa representar per allò que a cada moment ve resultat del llançament d'una moneda l'aire.

Passa a defensar-se amb una construcció un tant del·lirant i en paral·lel al fill adolescent. Entrarà en la deriva de la satisfacció instantània, dels objectius de plus de gaudir, de la transgressió de les normes civilitzadores. Prendrà el relleu de l'autodestrucció en la que estava immers el fill, però que li permetrà al fill poder partir de la destrucció del pare per construir d'una altra manera.

Versions de la pulsio de mort

Un senyor gran, que volia acabar amb la seva vida voluntàriament, i acaba morint involuntàriament i ple de vida. Insuflant alè a una subjecte que errava per la vida i amb ell va poder trobar un escletxa pel qual desitjar acabar amb l'espiral del mal-viure.

Ella, que havia estat una addicta de l'alcohol, que havia perdut la custòdia del seu fill, que no se'n havia pogut fer càrrec d'ell, i que mantenia dintre de la motxilla l'alcohol que li donava la seguretat que tenia l'objecte a la butxaca, la garantia d'un passaport que en un moment determinat li permetria eixir de l'escena.

Un home que amb la seva família s'havia comportat d'una manera desentesa, llunyana, que havia desistit de la vida i acaba ressuscitant al trobar-se amb la pulsio de mort de l'altre. La trobada de dues persones amb un posicionament covard i que d'una manera molt real reconduïxen vivificant-se per la trobada de la pròpia pulsio de mort en l'altre.

La cantant dona-mare

Una cantant que s'embrolla entre la maternitat i la pròpia feminitat. Una dona amb una parella des de feia molt de temps i amb qui no és capaç d'aclarir el propi desig. Una dona que en un moment d'inflexió front a l'home que la col·loca en posició de dona i l'home que la posiciona en lloc de mare, es deixa portar per una il·lusió.

Però l'atemptat posarà al descobert el veritable valor d'ella com objecte d'amor pels dos amants. Ella quedarà confrontada a la solitud més absoluta quan eixe nou amor l'abandona en direcció als propis fills. Queda aterrida i invisibilitzada com a dona.

Embolcada en el seu desig per un reclam que finalment la deixa en la immensitat del desemparament més absolut.

Però se'n refà al permetre condescendir el propi gaudi al desig.

Mar Martí Morell
Gener 2021